

Disputatio Prima.

nem inferiorem, & in ordine ad creatam. Ad primum locum Arift. facile resp. est enim pro nobis, quia ait, *Numerus autem nescie est unus, & eadem esse partitam in animali*, &c. cum autem addit, *ipsa autem est*, &c. non loquitur de anima, alter sibi statim contradicere, sed de diversis gradibus etiendi, qui ab eadem anima fumantur: in secundo loco loquitur de parte subiecti, nam rationalis continetur tamquam species sub anima in communi etiam ut continet sensitivam, & vegetativam, quia illae quatenus virtualiter continentur, non faciunt species distinctas, sed vegetativa tantum, & sensitiva tantum species inter se distinguuntur, & a rationali; non quod illae negationes per lyram importare finit differentias essentiales, sed illas circumscribunt. Ad 3. locum resp. animam rationalem efficiens esse in omnibus partibus viventibus, sic olla anima rationalis, sensitiva, & vegetativa informantur, non tamen enim in omnibus partibus quad omnes adus, & operationes propter impedimenta in illis reperita; hinc olla non sentient propter improportionem tem- ramentorum, quod est nimis terrenum, quia tamen terra materia fuit illis necessaria, ut sua durire, & firmitate reliquum corpus stabiliter. Ad 4. Thomistae dicunt dari successionem illam simili predicatione opposita, bene tamen ut in britis, & plantis reperiuntur, non enim illa predicatione sunt de ratione formalis sensitivae, sed vegetativa ut sic, sed quatenus constitutio bruta, & plantarum. Ad 2. dicimus causam praincipium corruptionis esse materialis ex diffinitione ipsius, cum sint etiam sentientia necessaria: tunc quia nunquam simile in animalibus producatur a simili; tunc quia si judeo in conceptu negatur anima sentiens, quia non accedit propria operatio, ergo quia ante partum, & multis membris post partum non apparent operationes animales rationalis in homine, deberet etiam haec anima degenerari. Expeditus igitur explicatus quoad operationes, ita prius exercitat operationes vegetative, deinde sensitivae, & tandem rationalis, & hoc propter indispositionem materis, quia non ita perficitur potest statim præparari, cum verò dictum loqui defubstantia, fallum est, ut enim sit non fuisse pro factione pafiva quod actum primum, sed quod actum secundum, quo sentientia intelligenda est Arift. Pol. i. 5. dum aut in pueris irrationaliter procedere rationalem, inquit enim, *Patet id in pueris, quibus sentit ira, & appetitus, & concupiscentia existit, ratio, & mens procedente statim illis furiata sunt*. Ad Scot. dicimus fuisse animam sensitivam, & rationalem non physicę, pro illis entitatis, sed metaphysicę, pro gradu feliciter generico, & specifico.

96 Secundum, arguit ratione. Tunc quia operatio propria arguit propriam formam, in homine sunt operationes animales vegetativa, & sensitivae, ergo &c. Tunc 3. operationes generae differentes, contrarie, & quare una sit adus appetendi naturaliter, alter appetendi liberè circa idem objectum non possunt aliud ad eadem animam, in homine sunt huiusmodi operationes, intellectus enim genera differt a sentientia, & idem homo idem objectum etiam tempore appetitu sentientio appetit, quod appetitu rationali restringit, vel utroque appetitu idem appetit, aut refugit, sed illo naturaliter, illo libere, ergo &c. Tunc 3. operationes vitales sunt immittentes, & recipi debent in eodem principio effectivo, sed sensitivae, & vegetatives non recipiuntur in anima rationali, ergo &c. Tunc 4. unica forma dat unicuius est, alter idem esse lumenter, a pluribus formis, intellectus anima rationali, equina, canina, &c. sed in homine fuit tria, ergo &c. Tunc 5. data habent potest, non potest unicuocatio in animalibus, & in viventibus salvari, quia unicuocatio attendit penes aliquam naturam ab unicuocatis participatum, ergo si in homine non ponenter formaliter anima vegetativa, & sensitiva, non haberet aliquam naturam ab aliis viventibus participatam.

97 Resp. ad 1. maiorem esse verum cum hac gloria, arguit operatio propria formam, vel aliam superiorum virtualiter includentem illam. Ad 2. differentia generica operationum non arguit semper differentiam generican principiorum, ut patet in Sole, in aliis vegetativa plantarum, enim feminis est actio specie distinda à nutritione; solum igitur arguit diversitatem potentiarum, in una superiori forma virtualiter alias continentur; nec operationes contrarie etiam semper inferuntur diversitatem specieum principiorum, quia eadem voluntas potest simul vel idem objectum efficaciter, & solum inefficaciter, & potest uniuocatio in animalibus, & in viventibus salvari, quia unicuocatio attendit penes aliquam naturam ab unicuocatis participatum, ergo si in homine non ponenter formaliter anima vegetativa, & sensitiva, non haberet aliquam naturam ab aliis viventibus participatam.

98 Resp. ad 1. maiorem esse verum cum hac gloria, arguit operatio propria formam, ut aliam superiorum virtualiter includentem illam. Ad 2. differentia generica operationum non arguit semper differentiam generican principiorum, ut patet in Sole, in aliis vegetativa plantarum, enim feminis est actio specie distinda à nutritione; solum igitur arguit diversitatem potentiarum, in una superiori forma virtualiter alias continentur; nec operationes contrarie etiam semper inferuntur diversitatem specieum principiorum, quia eadem voluntas potest simul vel idem objectum efficaciter, & solum inefficaciter, & potest uniuocatio in animalibus, & in viventibus salvari, quia unicuocatio attendit penes aliquam naturam ab unicuocatis participatum, ergo si in homine non ponenter formaliter anima vegetativa, & sensitiva, non haberet aliquam naturam ab aliis viventibus participatam.

99 Quinque, & si rationalis virtualiter alias continetur, adhuc necessario in homine requiratur alia anima formaliter, ergo &c. antec. prob. homo est formaliter sentiens, & vegetans, ergo pro forma, quia actu, & formaliter in ipso reperitur, & quia talis est recipiat, hinc autem nequit esse anima rationalis, quod prob. quia forma dans eis per informationem dat illud esse quod in se formaliter habet secundum substantiam, sed rationalis anima secundum substantiam, & formaliter non continet sensitivam, sed tantum virtualiter, ergo &c. patet exemplo de forma Solis, quid non denominat Solem formaliter calidum, sed tantum virtualiter, quia solum virtute continet in le calorem, non formaliter, & actualiter; quo argumento ultimum ad ostendendum rationale est notum, idem dicendum de appetitu naturali, & libero, sicut intellectus, & voluntas hoc modo etiam differunt. Neque dicas potentias illas esse contrarias. Nam solum in actu secundo concedimus maiorem cum hac limitatione, quod non requiriatur, ut forma dicatur formaliter talis, sed solum quod in principiis formale constitutum compotiti in tali esse, sicut albedo diciatur alba ut quo, non ut quoniam, & hoc secundum proprium esse actualis; anima quoque rationalis non est formaliter sentiens, aut vegetans, nisi ut que, & hoc secundum verum, reale, & actualiter, sicut in se habet; cum dicatur deinde in min. quod tantum virtualiter, non formaliter continet, dicimus, quod continet virtualiter in genere causa efficientis, & primo modo in not. alignato non continet actualiter, ut in exemplo solis adiu-

Quæstio IX. Art. I.

adducto; quod continet virtualiter in genere causa formalis (quales sunt ali duo modi) & secundo modo tantum, adhuc non continet actualiter formam illam, sicut forma mixta actualiter non includit formas elementorum, at quod continet virtualiter tertio modo, verò actualiter in le habet illam formam secundum propriam rationem formalem, quia est principium, quo compotitum accipit illud esse, sic si habet rationalis anima respectu sensitivae, & vegetativae. Dicitur autem virtualiter continere (quamvis adhuc formaliter, & actualiter dici possit continere), ut colligitur clare ex Scot. 2. d. 3. q. 6. E. E) recipiendo sensitivam tantum, & vegetativam tantum, que solum materiali pertinet, ut proprios gradus, at rationalis, ultra illos gradus excedit ulterius, & proper istum excusum soleat appellari virtualiter continenta: & quod istum excusum solum est intelligentia comparatio illa, quam facit Scot. in 2. d. 15. ad 1. cùm ait, formam mixta continere formas elementorum ad eum modum, quo rationalis continet sensitivam, & vegetativam, scilicet virtualiter; non enim est in omnibus comparatio, aliter vel forma mixta mixta est principium, quo mixtum est aqua, aer, &c. vel rationalis anima non est principium formale sentienti in homine; quare similitudo currit de excelsum in gradu perfectiorum, & de continentia virtuali secundo modo tantum; nam forma continens virtualiter tertio modo, continet quoque virtualiter secundo modo.

QUÆSTIO IX.

De informatione, & sede anime.

101 **U**T statum questionis melius percipere possumus, prius explicando erunt principiologiae partes corporis organici, loquemur autem de corpore animalium, maxime de homine tanquam de principio analogato, deinde num omnes illas partes informet anima, an aliquas tantum; & tandem, quem pars secundum principem locum tenet, in qua tanquam in principia fidei residat anima.

ARTICULUS I.

Explicamus quadas partes corporis animalis.

102 **P**ARTES corporis animalis aliæ sunt familiares, & homogeneæ, sive feliciter habent eandem rationem cum suis particulari, ut os, caro, nervi, &c. aliæ dissimilares, & ethereogenæ, quæ ex familiaribus componiuntur, ut caput, manus, &c. familiarium partium aliæ sunt solidæ, ut caro, pellis; aliæ fluidæ, ut sanguis, aliæ humoræ, & spiritus, tam vitales, quam animales, item pinguis, fœcum, adeps, medulla, fæces, lachrymæ, &c. Ruris dividuntur solidæ partes corporis, quod aliæ per le permanent eti constitutionem corporis, & sunt quæ organis inherunt, & ad primam consilientiam compotiti corporis pertinent, aliæ dicuntur excrementaria, quæ ex partibus inutilibus alimentorum, & illarum aliæ sunt merè excrementaria, quam tanquam inutilis expelluntur a corpore, ut fæces, fæces, aliæ excrementaria, innatae, sive naturales ex ipso corpore provenientes, & ad ornamentum, ac aliis ulla defervunt, ut pilis, ungues, penes, lachrymæ, &c.

Inter partes solidas tria membra specialiter veniunt consideranda, cùm enim corpus animalium in tres partes, seu caperis primi particulari, ut ventre, thorace, & capite, & caput, in quilibet harum unum membrum reditum tanquam principis cateris, in ventre eti jecur, in pectoris cor, in capite cerebrum.

103 **J**ecur, sive hepatis est sanguis, ceterorumque humorum officina secundum Medicos, de quo diximus disp. 8. de gen. num. 6.8. Iustus est in ventris parte, ita ut flumaco incumbat, cumque foreat, figuram propriam nullam habet in quibusdam animalibus unicum est, & totum coniunctum, in quibusdam in plurimas partes diffusum; substantia illius est ferri spongiosa mediocris molla, rubra, & sanguinea, ac si esset sanguis coagulatus, quando in ipso generetur sanguis, sive humor segregatus, spiritus generatur in sinistro ventriculo per arterias expelluntur ab eo originem trahentes, ventriculus ejus dexter repletus sanguine, eoque ibi effervescente partes tenores sanguinis percolantur in sinistrum per membranam quandam interjectam inter utrumque ventriculum, ubi amplius calore sinistri ventriculi percuntur. Sanguis itaque percolatus maximè subtilis, & calidus, alteriusque jam coloris efficitus à reliquo sanguine, spiritus vitalis appellatur à Medicis. Porro quando ruris motu dilatationis, & constrictions: dum ergo dilatatur, ventriculus ejus dexter repletus sanguine, eoque ibi effervescente partes tenores sanguinis percolantur in sinistrum.

104 **O**ne principium vitæ, secundum Arift, in medio animalis natura statuit, & in thorace, tanquam in multitudine arce collocavit; nam collis obvallavit, exinde pericardio involvit, quod est membrana quædam firmissima, & veluti membrum inclusum, inter pericardium, & cor humore quædam seorsim aquæ persimile interficit; sive humor, ut serum exudat ex aliis membranis, five ex cordis vaporibus frigore membrana dentatis generatur, frigida liquida est omnis membrana. Cor in homine eti aliquanto brevius, & latius, quam in plurimis animalibus, quia thorax quoque in homine brevior est, & latior; unde eti figura pyramidalis, cuius basis medium thoracis occupat, mucrotate, five cupis in anteriora, & sinistra declinat secundum Arift. 3. de part. an. cap. 4. at Galen. 6. de ufo partum cap. 7. docet, cor etiam in homine secundum omnem dimensionem, & equilibrium est in medio thoraci, hoc est certum, quod dum restringitur in motu cupis proper convexitatem diaphragmas reflectit ad finitram. Materia cordis est caro quædam dura, quasi media inter carnem, & nervum, & prædiorum est intima parte proper concursum omnium fibrarum; hinc crastore utitur alimento,

non enim nutritur tenui fangue finibus eius contento, sed crastore illo, qui jecore per venam cavam ascendet, & antequam ingrediatur finum, suscipitur ea vena, quæ quia ad modum impedita coronæ cordis balsam ambit, coronaria appellatur. Solum equi, & boves cuiusdam generis os habent in corde, telle Arift. 3. de part. anim. cap. 4. & hoc quia præ magnitudine os illud tanquam administrum subditum est quomodo totum etiam corpus obibus sustentatur, & continetur; & finibus cordis dicimus infra.

105 Cerebrum est corpus album, & molle, magis tamen in anteriori parte capitum, quam in posteriore, quæ cerebellum appellatur, & ejusdem fere rationes est in homine, & reliquo animalibus, nisi quod in homine fervata proportione corporis est multo major illius quantitas, quam in ulo animali, & viri etiam plus habent cerebri, quam frumenti. Tunc cerebrum in plures partes dividitur, primò est ipsa massa cerebri, quæ dicitur medulla; quam circumdata duæ membrana, meninges vocatae; quarum una cerebri propria, quia magis tenuis, & lenis, pia mater dicitur, altera remotor cerebri, sed crano capitis proximior, quia magis dura, & solida, vocatur dura mater. Extant intra cerebri medullam quatuor finis, & veluti anfractus ad spiritum animalium generationem inferentes; primi duo sunt in dextera, & sinistra anteriori parte cerebri, longe ducti a fronte retrofrumentis tendentes, tunc oblique, candidissimo & aquo humore pleni, non oscultantes, & tenebricoli, sed claros, parvi, & quam maxime fieri poterat limpido evaderet spiritus; tunc ut frigidiori loco melius temperari posset. Hi duos finis tanquam ad cavitatem quandam deorum in cerebri medio terminantur, quæ tertius cunctor finis, & quartus est in cerebello angustissimum omnium, & forma calamis.

106 Contra apud omnes temperamentum cerebri esse debere frigidum, & humidum, tum quia in calido cerebro, temerari, furibundique fuissent motus, & sensiones, ut fere evenire phreneticis, vel gravi capitis dolore vexatis, liec à calore spiritum vitalium è corde ascendentium aliquantulum restundatur talis frigiditas; debuit esse molle, & humidum, tum proper sensiones, quæ in capite vigent, tum proper nervorum propagationem, quæ ex dura, & consilientia materia non fere, nam flexibilis esse debent; quanto cerebrum in supremo loco debetur collocari, si durum accepisset substantiam, nimirum omnium graviter caput. Illud etiam mirabile, quod cum cerebrum fit omnium sensuum principium, ipsum tamen sit sensuum expes, aut parum posse; unde communiter alterius, dolores, quæ sapientia sentiuntur in capite, membranarum sunt, non substantia cerebri. Moveri etiam cerebrum certissimum est, & non tamen animaliter, hoc est motus illi non est in nostra potestate, neque ut nobis libetur, intenditur, aut remittitur, sed naturaliter, ac necessario, unde motu cerebri fit sternitur, tunc enim colligitur, & contrahit ad nos eti exclusionem, quodque est in thorace tunc, in ventre fluctuat, aut ructus, hoc in cerebro fluctuantem.

107 Quod attinet ad partes fluidas corporis, jam de quatuor humoribus scilicet fangue, pitura, seu flegmate, colera, & fæces, bili, & melancholia, five atra bili, quomodo fiant, cuiuscumque fint conditionis, & qualitatis, diximus disp. 8. de Gen. num. 6.8. & seq.

Spiritus est fangus tenusissimus pars in corde, vel cerebro perpurgata, & inde diffributa ad functiones vitæ; fit autem hoc modo; Vitalis vis in corde resedit, ubi est tunc principium, & maximus calor nativi, ab eo autem spiritus vitales his ratione generantur: A vena cava derivatur ramus quidam in dextrum ventriculum cordis, & fangus in cor influit, cor vero percutitur motu dilatationis, & constrictions: dum ergo dilatatur, ventriculus ejus dexter repletus sanguine, eoque ibi effervescente partes tenores sanguinis percolantur in sinistrum per membranam quandam interjectam inter utrumque ventriculum, ubi amplius calore sinistri ventriculi percuntur. Sanguis itaque percolatus maximè subtilis, & calidus, alteriusque jam coloris efficitus à reliquo sanguine, spiritus vitalis appellatur à Medicis. Porro quando ruris motu dilatationis, & constrictions: dum ergo dilatatur, ventriculus ejus dexter repletus sanguine, eoque ibi effervescente partes tenores sanguinis percolantur in sinistrum.

108 De femine quid sit, & quomodo fiat diximus disp. 8. de Gen. qu.2. art. 2. Hoc simile est lac, quod nil aliud est, quam fangus per venas ad uterum attrahit, ibique de novo concordus, & glandula mamillarum subfuntia in albedinem, & dulcedinem alterat; postquam autem generatur ex fangine menstrua, quo abundant fæminæ, illæ folæ lac habent comuniter: quod autem ex illo fiat, Prob. quia iuvencular, sicut & vetulæ lac non habent, quia deficiuntur illo fangue; &

Disputatio Prima.

32

ex Arif. lib. 4. de Gen. anim. cap. 8. lacertibus non sunt purgationes mensuræ, neque lacantes concipiunt, & si conceperint, lac extinguitur, quoniam eadem lacis, & mensuræ materialis est: an autem in viris quoque lac reperiatur, tetigimus disp. cit. num. 23.

109 Adeps, & pinguedo idem sunt imo & levum, ex Arif. 3. de hinc anim. c. 17. & si inter has aliquod videatur esse discribens, pinguedinem enim ita aliqui distinguunt ab adipice, ut extremitatis multicolum, membranæque partibus, ac nervos adips adhaerent, pinguedo vero cute, & carne interclavatur; levum magis diversum est, & magis crassum, ac terrene, aptumque magis concrevere, & in animalibus altera tantum parte dentatis, ac cornigeræ maxime inventur. Causa efficiens pinguedinem est calor moderatus ex Arif. 2. de par. an. c. 8. & t. de Gen. anim. c. 18. & 19. contra Fernel qui non vult pinguedinem calore generari, sed frigore illarum partium, in quas fatus attenuat, impingit, quod illæ fatus, patet, quia nulla pars animalis est tam frigida ut possit pinguedinem congelet, in modo calidioribus animalis partibus pinguedine adhaerit, ut patet in renibus, & ventre inferiori, ubi adeo axungia, quæ est adeps purior, quia magis propè interstina, cor autem quia calidissimum, non habet pinguedinem, quia nimis calor multum sanguinem facit vaporare, unde laboribus pingues ventres extenuantur; at hyperno tempore frigore denatur curis, & sic non permittit transpirare sanguinem, attempatur item calor, qui est pinguedines efficiens, idcirco pingue sum in hyeme.

110 Circa medullam distingendum est de medulla, quæ est in spina dorfi, & de illa, quæ est in reliquo osibus, prima enim videtur esse ejusdem substantia: cum cerebro, illique continua, maximè cum ex illa oriantur, ut patet in anathomia, nervi non pauci, sicut etiam è cerebro, quæ neque cedit in alimento spina dorfi, sicut reliqua medullæ, sed vertebræ ille also occulti suco nutriuntur, quod etiam est dicendum de illis osibus, in quibus nulla manifeste appetere nullam nutriri, qualia sunt Leonis osa apud Arif. 3. de hilt. an. c. 7. quæ tota ferè solida sunt. Secunda autem, quæ propriè medulla dicitur, est fangus magis concoctus, & per poros osrum in illorum interna transfluit, ut sit illorum alimentum.

111 Inter partes extremitatis, quæ tamen invicunt, ab aliis numerantur dentes, qui non cedent omnino natum, cum exterioribus habere videantur ex 2. de Gen. anim. c. 4. In foro officium est eum florido preparare, & ad vocis efformationem concurre, tringita in hominibus numerantur in quibusdam plures, vel pauciores; dividuntur in incisores, caninos, & molares; incisores quaterni sunt in utræque maxilla anterius collocati, & illi prius oriantur, qui præs. officium est lecani, quam molares ex 5. de Gen. an. c. 8. canini autiores sunt, & apiores ad frangendum, si quid incisores superare non possint; tuncque sanguinatores, reliqui sunt molares, qui duplices, triplices, & quadruplices radices habent, plures etiam in superiori maxilla, quia penduli in illa dentes habent, reliqui singulas radices habent, unde etiam citius cadunt; sed maxime puris, quia nimis teneri sunt, quare excidunt, ut natura meliores possit reponere, & maxilla valde proficit inherenter; in fine tamen decidunt propter caloris, & humoris inopiam, qui sit, ut & nervus, qui dentem implantabat, contrahatur, & ipsa radix contraad ampliorum alveo sellinquit locum, vel ipse defecatus radici spatium praefat excidunt. Dentes omnes, ut nota Fallopius, in se cavitate habent magnam, ut parvam pro diversitate molis, que cavitas linitur quadam membrana tenuissima fenu exadißimo prædicta, quam aliqui ex minimis venis, nervis, & arteriis contextam esse concedunt, nam in intima cavitate dentes, dum inflammantur, videtur pulsare, ut pulsus neque illæ, nisi ubi est arteria. Si pars aliqua folum frangitur, non iterum perficitur, quoniam truncus in maxilla remanens renovationem prohibet, quo exadto efficit natura, ut ex nova accedit materia, si robustus sit calor, novum dentem reponat.

112 Pilorum materia est extremitas quoddam crassum fuliginosum, quod exigua per poros, indurecitur, & aliud superveniens propelet, & in longum protrudenter, & li pori sunt recti, etiam pili recti nascuntur, si vero curvi, & cutis dura, capilli, & pil. cripi provenient; nam dum contumus cutim erumpere, aliquantulum in reflectuntur, & retinent quandam figuram reflexam. Unguim autem materia est extremitas nervorum, arteriarum, & ligamentorum, de quibus dicimus disp. 3. qu. 11. idest de plumis, rostris, cornibus, aliisque similibus dicendum; vide de his partibus corporis Angelus de propr. form. pag. 159. Dandimus in libris de corpore animato, Zanardus de Universo humano, & Anathomico; hac pauca pro nostro insituto sufficiunt.

ARTICULUS II.

Quæ partes corporis informantur ab anima.

113 In hac difficultate primò resplendit est opinio quorundam antiquorum alterierum animam non informare quamlibet partem exercentem aliquam vitalim operationem, sed solum unam partem, & quæ deinde totum regeret corpus ad modum regis non residentis in qualibet regni parte, sed in una deter-

Quæstio IX. Art. II.

33

animatum eadem anima, quæ vivit nutritum (ut demus Hurtado) polle vivens alio vivente nutriti) sed fangus est ultimum alimentum, & principale ipsius viventis in omnium sententia, & ex Arif. 3. de partam c. 5. ergo & major prob. nutritio est mutatio subtilitatis alimenti in substantiam aliti, unde foetus aggeratur vocari, ergo debet in alimento nova forma induci, & procedens perire, at si fangus est animatus, quæ forma inducit de novo, & quæ perit? certè anima est inducta, & deperdit.

Respondit Hurt. unam partem viventis alteram alere, ut caro nutrit olla, & stomachus deficienti cibo vicinas partes urit, & fames contingit, & hoc propter diversa partium temperamenta, unde si anima divisibilis habet partes ethereogenes, una pars consumit aliam, at in rationali, quæ est indivisibilis, una pars consumit temperaturam alterius. Addit Arriaga non omnem nutritionem esse conversionem subtilitatem, sed aliquam est accidentalem, ut in proposito caro solum accidentaliter est fangulæ nutritio, introducing in illo proprias dispositiones.

117 Sed ut ab hoc ultimo incipiamus, quod nutritio fit subtilitatis ratio, pater ex communis omnium confundit, intelligitur enim actio illa, quæ vivens propriam substantiam relata, quam actione caloris naturalis in humidum radicale amittit, & in significato vocabulorum communis confundit maximè urgent. Tum quia fangus est unam partem viventis ex alia nutriti, alterum seipsum vivens destruerit. Propt. seq. quia una est species distincta ab aliis per formas particiales, modo ita verbigr. ex carne nutritur, jam deberet forma carnis corrumpi, & conqueletur pars animæ informans carnem destruerit, si anima est indivisibilis, aut solum unum animæ indivisibilis cum carne celaret, quia ad destrucionem prioris forma destruitur forma posterioris, vel unio ipsius. Tum quia in sententia ipsorum lac, & sement non sunt animata, ergo neque fangus, qui est illorum materia, ex qua sunt, erit animatus. Conseq. prob. quia fangus in lac, & sement converter virtute viventis, ergo si est animatus, jam vivens seipsum destruerit convertendo partem animaliam in aliam non animaliam, quod est contra naturam cuiuslibet agentis, quodlibet enim appetit esse.

118 Secunda pars de tentibus, & aliis ibi enumeratis, quod informans anima, Prob. nondentes ex 2. de gen. anim. cap. 4. sunt ejusdem naturæ cum osibus, eodemque utuntur alimento, quamquam in eo discrepant, quod non prima oriuntur sicut olla, effent enim incepti ad ligandum; oriuntur autem septimo à nativitate mente, aut citius, si lac nutricis fuerit calidum; & certè dens sicut medullata, ut reliqua olla, nutritur ex illa, & augescunt secundum omnem dimensionem, quoque augetur vivens, & quoniam attributum secundum longitudinem attenerunt, & minuantur, idcirco tota vita tempore secundum hanc dimensionem augentur, habent nervos, & venulas, ex quibus alimentum sumunt. Adhuc aliqui dentes etiam tentire. Sed minus probabilit, nam dolor illi potest est in carne conjuncta, aut in nervo, quam in dente, sicut nec olla propter terrefactitatem tentient. Ungues effemantur probari potest ex audiō secundum omnem dimensionem, unguis ad planam superficiem reficitur, non modo crescit, sed etiam rotundatur, & acuminatur, unde fibris abundat ut arborum folia, quod clarissim patet in ungibus equorum, & similibus; clarissim etiam idem conspicitur in rostro, & cornibus animalium. Pennæ quoque avium animalis tentient, quia penas tenerrimæ fangue lassive in cavo plene inveniuntur, & reficitur ita recrēscunt, ut primitum figuram cultelatam recipiant, ut ante, eisdem utroque latere plumbum edem color, & ordine, quo erant prius, quod neque hiera solum per juxtapositionem à radice pluma, tunc enim solum promoveretur cum illa refectione, nec mutaret figura.

119 Verum quia non ita manifeste hoc augmentum fit in pilis, & capillis secundum omnem dimensionem, idcirco determinate non alterius est animatus; nam dici potest augerit ex meris excrementis secundum longitudinem tantum: fudent tamen potest animatus, quia in incisione non solum crescut, sed etiam acuminatur, ut plurim, quod franguntur per juxtapositionem, debent semper fieri crassiores, aut faitem uniformiter manere. Accedit, quod pili, & capilli, ut aliqui oculati observarunt, sunt tenui, & perforati, & in ipsorum radicibus humor quidam reportatur, ut in pennis, quod indicat augmentum hieri per intus fumigationem ad modum viventium. Hinc nota Arriaga non alia ratione quandoque homines ex vehementi apprehensione mortis imminentis, in una nocte folia incantant, nam si heret augmentum per juxtapositionem, humor ille, qui est causa canitatis solum ad radicem capillorum applicatur, & sic non potest tam brevi spatio reddere capillos albos; melius ergo dicetur, applicationem illius humoris fieri per intus fumigationem in toto capillo per poros, tenuitas enim non impedit poros, nam pedes quorundam animalculorum sunt tenuiores, & tamen sunt animati, & per poros attrahunt alimentum.

120 Quod autem non habent animam distingam ab anima totes, Proph. hoc, quod non sunt multiplicanda entia fine necessitate, nullum autem inconveniens sequitur, si anima totius informantur, at quod una forma substantialis informatur est esse continuum, atque illa forma substantialis informatur, & simpliciter est unum; antec. est Arif. 2. de part. anim. cap. 3. ubi circa finem sic ait, Non enim fangus continuus est, neque cognatus est, sed in corde, ac venis quasi vasis continetur, vas autem non est continuum cum liquore contento; & pater clarissim in anathomia, nec enim in corde, vel ullo alio membro apparent ulla signa, cuiusmodi sicut fibre, vel simile quid, quibus continetur, ut ajus. Complut. scilicet corde totus fangus efficit, scilicet fratio virto tota aqua dispersitur. Respondit Hurtad. & Arriag. dicentum fangum continuari cum jecore, aut venis, est ex iis, quæ facile dantur, & difficilè probantur, nam in jecore nullum est continuacionis signum, sed ex illo tanquam sponsa corporis, quod nullus unquam Patrum afferuit. Nec in Sacramen- to altaris ex verborum pili, & unguis effent sub speciebus panis, quia revera sunt corpora omnino distincta, imo & supposita diversa, & habent enim ut arbores in terra radicati. Accedit, quod aliae partes se habent ut folia in arboribus quia interveniunt ad natum, & conservantem aliarum partium, ergo

C. sicut

Matria, & Bellu. De Anima. Tom. III.

Disputatio Prima.

sicut folia non habent animas distinctas ab anima totius, neque unguis, & pili.

124 In oppof. argum. i. quod fanguis fit animatus; nam Levit. 17. habet, *Anima omnis in sanguine est*, ubi D. Augustus quæl. 57. in Levit. ait, *Alliquid vitale est in sanguine*, quia per ipsum maximam in hac carnis vivitur, ipsam vivam corporis vocavit animam: & in lib. quæst. veteris, & novi Testam. ut reterut diff. 22. quæf. 2. Can. Moys. inquit, *animæ coræ quæ spiritus est*; *in sanguine habere non posse*; *id est in sanguine fuisse habitare*. Neque dicas, inquit Zanard. de An. lecf. 16. q. 2. animam esse in sanguine propter dependentiam, quatenus ab eo foventur, & aliter: Nam scriptura dicit animam in sanguine eius, non ab eo dependere. Deinde Concil. Trid. scilicet 13. capitul. 3. determinat animam esse sub utraque specie vi naturalis connexio- nis & concomitantiæ, quæ partes Christi Domini, qui iam ex mortuis resurrexit, inter se coquuntur, ergo supponit Con- ciliarii esse connexioem animæ, & sanguinis. Tum 2. capite in Sacra Scriptura fanguis dicitur vera pars hominis, sicut est caro; Matth. 16. *Caro, & sanguis non revelaveris tibi*; sic Innocent. 3. in extray de celebrat. Miss. & Capus Papa in decreto ad Felicem; apud Concil. etiam Trident. cit. & Ephesinum in Epist. ad Nefos. fanguis dicitur pars Christi Domini ad modum carnis, ergo sicut caro est animata pars hominis, ita sanguis. Per quod excluditur communis relipionis, quod fanguis dicatur pars, quia necessarij requiriuntur ad conseruationem corporis. Nam authoritatis alias comparantur lingueum cum carne. Tum quia ait Ariagia, etiam calor, & quantitas diceruntur partes hominis, quia necessarij requiriuntur; quod si dicas haec esse accidentia, non substantiam, ut est fanguis; præterquam quod hoc parum re- ret, quia pars, ut in propofito a nobis explicatur, est, quia necessarij ad hominis conseruationem requiriuntur, quod illis acciden- tibus verè convenient; adhuc infatuat de aere, qui est substantia quædam necessaria ad conseruationem hominis, & tamen à nullo ponitur pars illius, ergo ad rationem pars exiguntur ani- matio. Unde homo sine fanguine est mutius, & ad operationes vitales exercandas proplus ineptus. Accedit etiam ratio Theo- logica; quia Verbum unica unione hypostaticè aliusquis natu- ram humanam, & corpus mediante anima, & tamen aliusquis natu- ram ficiuntur. Tum 3. partis nec currit in omniis, nec quod affluitur de elementis, quod fint informata anima totius universi vel verum, etiam in sententia Thomistæ quare si- cut elementa, qui sunt materia mixta, non sunt informata forma mixta, ita humores, qui sunt materia transiens viventis, non erunt informata anima vivens. Ad 4. fanguis non dicitur propriè anima, hoc enim est pars quædam corporis ethereogena con- fluens utrumque principium cum potentia anima, & at fanguis est homogeneus: folium dicitur instrumentum, quatenus fuo calore fovert, & infert adiutoribus vitalibus, instru- mentum autem hoc modo sumptum non necessarij debet esse ani- matum, quia fanguis nunquam attingit immediate actum aliquem vitalum, sed actionem quandam previam, ad quam non requiri- tur animatio.

125 Tertiò, contra dentium animationem arg. ex 2. de Gen. anc. 4. ubi Arift. ait dentes tangerebant, non continuari cum il- lis, pars integræ in lecundo gradu, seu est pars subintegritas, ut alijs loquuntur, quia & eis ejusdem prædicamentum cum par- tibus vero integrantur, & per totam sanguinem crecent, quod est signum crecerit non vitaliter, nam animata habent certam periodum auctiōnis, & magnitudinis. Tum 2. contra alijs partes viventium est determinata magnitudo, at unguis, & capilla non habent determinata magnitudinem, sed temperat crecent. Tum 3. si unguis extrinsecus signatur atraramento, signum illud nunquam crecerit in omnes dimensiones, sed tantum expelletur surlum in- variata magnitudo, ergo pars illi signo subiecta non crecit per auctiōnem vitalem: id est de maxulis alibus, aut nigris, quæ folient apparente in ungibus, & à radice surlum propelluntur invariata magnitudo. Tum 4. Arift. 3. de hisc. anc. t. aut pilose- flos non amplius crecerit, nonne provenire ab incisura folla, sed à radice; idem docet. 12. de pennis animalium, quod recife non crecerit, sed decidat. Tum 5. haec omnia sunt ex auctiōnem, que à natura expelluntur extra corpus, ut partes animatae non de- cident fieri ex his, quæ negliguntur à natura. Tum 6. ergo quilibet capillus fuluer in Christi unitus Verbo, & sic etiam separatus adhuc remanserit unus, nam modus feniæ aliusquis nunquam dimittit, inquit Domus quod non dimittit alius.

126 Reip. ad 1. Arift. folium volvile dentes cum olibus im- mediate non continxunt, sed mediis ligamentis (quid sint ligamen- ta, dicitur dispat. 9. penit.). & per nervos. Nec sponte decidunt, fed ex morbo aliquo, aut defectu virtutis vitalis ut in senibus, ut diximus num. 104. Tum quia ex hoc, quod decidunt, folium infertur quandoque emori, sicut neque quis caro fluit, idcirco dum manet, non est animata. Ex continua vero ac- cretione potius debemus vitam illis tribuire, & recte natura hanc continuam reparacionem dentium instituit, ut cibus stomacho preparetur; non dicunt tamen propriè accrebit, sed nutritio, quia non semper plus de substantia dentium acquiritur, quam de- perdatur, ut etiam contingit in carne. Ad 2. negatur minor, ut patet experientia tum in ungibus, cornibus, & rostris, pen- sis avium, tum in capillis testicinarum, & jibis equorum. Ad 3. dicunt aliqui, omnem animati partem etiam ipsam catum ve- litti extrinsecus quadam pellicula, quæ in corte dicitur cuticula, & inanimata ubi est, & corpori superinducta, ne uila ve- lira pars corporis nuda sit: hanc ergo etiam unguis habet; quo- niam vero inanimata est, neque vera nutritione nutritur, nihil mi- rum,

Quæf. IX. Art. III.

um, & illi impressæ note extrinsecus vera viventium auctione non augerentur. Idem dicunt de albicantibus, vel nigris foliis notis, quæ tamen si intra ipsam unguis substantiam reperiuntur, & nunquam figuram mutant, vel statim, dicendum est illis esse verum excrementum; non enim difficile est, ut ubi alimentum excrementum confluit, aliquid verè excrementum intercipiat; exemplum est manifestum in calculis, qui inter animatas rerum partes intercipiantur; illud igitur excrementum, cum non nutritur, quia non vivit, semper eadem magnitudine, & figura effe- tur. Dices, sed unde ictur de ita cuticula, & quod non fit animata? Reip. idoceri à Dandino lib. 3. c. 6. qui cuticulam ait esse efforecentiam vera: cutis excicata illius fortibus, circa illam po- tencia concrementum, quod vero non sit animata, patet, quia rapere videmus illam mutari sua illo feneti, ut in attributo, in scabie, in vulnere, igne admoto, infusione ferventis aqua, in longo iti- nere, nec illius signum vite habeatur in ipsa, idem docet Vel- lingius in Symptomatico c. 1.

Verum admisna hac putativa, non probatur manifestè non esse animata, quia quod nullus fenus habeatur, folium infert non fentre, potest tamē vegetare, & vel maxime quod magis atti- metad corpus hæc cuticula, quam pili, ut ipse Veslingius docet, ergo illi sunt animati, etiam illa cuticula. Dicimus, ergo re- gis alteri in respōnso de notis illis albis, vel nigris in substantiam unguium apparentibus, ut de notis ab excremto impressis dicimus hocesse, quia non æqualiter fit auctio secundum omnes dimensiones, sed magis secundum longitudinem, scilicet citius propelluntur, quia minus dilatentur.

Ad 4. primum locum intelligi debere, quod à radice crescant entitatib; quia per illam sumit augmentum vim, & robur, deinde quia sensibilius appetit augmentum. Secundus locus, non ex per- spicere ipsi repugnat, explicari debet, quod perspicere decadit, antequam maturaret: ex quo dicta non debilitas nostra pro- batum, nam penitus congenita ab initio parvulae conficiuntur, progreßu temporis secundum omnes partes augmentū, ut patet. Ad 5. sed non inconveniens partes excrementis, fed inter- vienes vivent, vel ad ornatum, vel ad foventias alias partes prin- cipaliores, ut folia conservant fructus, generari ab excremto, quia sicut deficiunt in perfectione à ceteris partibus animatis, ita etiam fiunt ex materia imperfectori. Ad 6. concedimus pri- marum sequelam, negamus secundam, sicut nec toti materia carnis Verbum semper fuit unitum; dictum vero Damascenii in- telligitur de partibus principalioribus. Sicut nec in refusando omnes capillos, quos habuit in vita realiupsum, sed illos tantum, quia ad ornatum fatis erant; quod etiam eveniet in Beatis.

127 Quartus, quod haec excrentia non nisi animata anima- totus, sed propria, Prob. quia pili, & unguis semper cre- cent etiam in senectute, in quo morbo magis crecent, & tamen virtus animæ totius est valde tunc temporis debilitate, & quod magis uret, etiam post mortem animalis quandoque crecent quod est signum manifestum ab anima propria auge- ri; sicut ex variis animalium excremto varia animalcula sen- tientia generantur. Tum quia sicut videatur absurdum haec excrentia in homine informari anima rationali spirituali, etiam secundum gradum rationalitatis, deberent enim taliter sentientia.

Reipond. idem cum corpora ægrotant, aut senescunt, magis crecerit capillos, quia ut ar. Arift. de Gen. anim. cap. 4. plus excrementum remanet a eos augendos, quia minus alimenti consumunt ab nutriendis partes præcipuas ob debilitatem si- ve morbi, five senectuti, & quandoque quia deficit excre- menta proportionata, deficit etiam pili; non igitur excre- menta virtus animæ, quia nec requirit magna vis, & suppletur ex copiosiori materia. Post mortem vero dicimus, vel non vere auctio, sed appetit, eo quia cutis, & caro in tortuose delicatione, & contrahitur, unde illa creceret vide- tur, quia cum sine dura, in eadem magnitudine perficiuntur, vel si crecent, in eo casu erit quædam auctio per iuxta poli- tionem excrementi, quod à modico calore expellatur; non autem erit vera auctio vitalis, quia sic debet semper continere, & multum temporis durare; quod non exprimitur. Ad aliud negamus absurditatem, quia non sunt partes mere ex- crementis, sed aliquo modo intervenient homini, ideoque profun- ditur ut ab anima rationali informari, etiam secundum gradum difervitum, non tamen est necesse, quod omnes opera- tiones vitales exerceant, quia nec offa sentient, ut dixi.

ARTICULUS III.

Quædam sit præcipua pars in vivente, à qua cetera depe- ndent.

128 Hæc difficultas coincidit cum illa, quæ de sede ani- maæ disputari solet, per sedem enim animæ intelligitur pars aliqua principalis corporis, cum qua per naturam pri- malis concrebitur, & ex qua modo aliquo pendet, vel pro elle, & confervante, ut animæ mortales, vel pro suo munere fun- gendo, ut anima rationalis: unde hæc quædum nequit institui de aliis formis preter animam, cum enim subiecta habent plane-

homogenia, non potest unus pars potior esse ratio, quæm al- terius. Illud tamen statuendum cum Piccol. de fede animæ cap. 8. & cateris Doctoribus se-tem animæ unicam esse debere, non plures, live non plura principia membra debere numerari, sed unum, quod abolitus fit primum; cum enim ordo sit dispositio plurium inter se, & ad unum primum ex 5. Met. 16. membra verò ordinata esse nemo non videat, eaque suo ordine confluente animal unum, necesse est interea esse aliquod primum; quod si prima membrum fuerit plura, vel erunt conjuncta, & compli- cata, vel non; si secundum, animal non erit unum; si primum, igitur debetari forma in unum redigens, que cum una esse debet, unum in corpore fedeum exponit. Deinde cum homo sit pars mundus, & magni compendium ex 8. Physic. 17. sicuti in magnō mundo unicum est primum principium, unum mobile pri- mum, & sedes primi Motoris, ita & longè magis in parvo mundu- m statu debet prædicta fides. Ex quibus patet falsam ef- feliciter lentitatem aliquantum triplicem fideum animæ in corpore, scilicet in jecore, in corde, & in cerebro.

129 Insuper nota. hanc animæ fideum non potest esse pars aliquam ex ignobilibus, sed ex principiis, & consequentia ex numero solidarum, nam partes fluidas ex art. prædicto non informantur anima; unde male quidam ex Stoicis pro fide al- signantur spiritus vitales, vel fanguinem puriorum exsistentem in arteria cari cordis, & magni compendium ex 8. Physic. 17. sicuti in magnō mundo unicum est primum principium, unum mobile pri- mum, & sedes primi Motoris, ita attributum in scabie, in vulnere, igne admoto, infusione ferventis aqua, in longo iti- nere, nec illius signum vite habeatur in ipsa, idem docet Vel- lingius in Symptomato Anatomico c. 1.

Verum admisna hac putativa, non probatur manifestè non esse animata, quia quod nullus fenus habeatur, folium infert non fentre, potest tamē vegetare, & vel maxime quod magis atti- metad corpus hæc cuticula, quam pili, ut ipse Veslingius docet, ergo illi sunt animati, etiam illa cuticula. Dicimus, ergo re- gis alteri in respōnso de notis illis albis, vel nigris in substantiam unguium apparentibus, ut de notis ab excremto impressis dicimus hocesse, quia non æqualiter fit auctio secundum omnes dimensiones, sed magis secundum longitudinem, scilicet citius propelluntur, quia minus dilatentur.

130 Secundum dicendum est fideum animæ esse cor, non cerebrum, & omnia membrana quod vitam à corde dependere; ita sustinet Scot. 4. d. 49. 14.C. & q. 10. de An. sole probari quæmplurimi rationibus, quæ facile solvi possunt; præterea ex hoc, quod cor est primò cum probabilitate primò generari omnes partes principales, & præcipue illas tres hepaticæ, cor, & cerebrum, quod adhuc ostendit ex fine illarum partium, proper quoniam authores dicunt hepaticæ, ut alii in omnibus, nam non solum cor est fideum animæ, sed etiam esse organum sensus communis, imo & aliquarum sensatio- nium exterorum, in quo diffidunt multi potentia sensuum com- munum in cerebro, non in corde, & sensations externas exer- citi quoque in extensis sensoriis, ut nos etiam suo loco dicemus; folium igitur in praedicti agitabimmo quæcumque de principatu membrorum corporis, & fide animæ, in cordi, vel cerebro tribu- buntur.

131 Tercium dicendum est fideum animæ esse cor, non cerebrum, &

omnia membrana quod vitam à corde dependere; ita sustinet Scot. 4. d. 49. 14.C. & q. 10. de An. sole probari quæmplurimi rationibus, quæ facile solvi possunt; præterea ex hoc, quod cor est primò cum probabilitate primò generari omnes partes principales, & præcipue illas tres hepaticæ, cor, & cerebrum, quod adhuc ostendit ex fine illarum partium, proper quoniam authores dicunt hepaticæ, ut alii in omnibus, nam non solum cor est fideum animæ, sed etiam esse organum sensus communis, imo & aliquarum sensatio- nium exterorum, in quo diffidunt multi potentia sensuum com- munum in cerebro, non in corde, & sensations externas exer- citi quoque in extensis sensoriis, ut nos etiam suo loco dicemus; folium igitur in praedicti agitabimmo quæcumque de principatu membrorum corporis, & fide animæ, in cordi, vel cerebro tribu- buntur.

132 Probat ergo conclusio ex hoc, quod illud confundit membra præcipua in animali, cui primò competit tempore operacionem, fed ad conseruationem ipsius vitalis substantie, fed tale est cor, non cerebrum, aut jecor, ergo cor est membrum principale in animali: major patet, min. prob. quia tempera- mentum necellarium ad vitæ conseruationem consilit in calido, & humidu, ut diximus diff. 8. de Gen. quæf. ult. & omnes conce- dent, fed tale non competit cerebro, quod ex sua natura est frigidum; neque primò jecori, nam licet hoc quoque sit calidum, & humidum, attamen cor est fons omnis caloris in animali, quod patet ex hoc, quia languis concitum à jecore licet sit calidus quoque, & humidus, non tamen est in tanta perfectione, ut adiutori- bus animales tanquam instrumentum inferiat, sed folium ut alimen- tum, & materia se habet, in qua virtus vitalis agat per circu- litum; at fanguis concitum à corde, qui sunt spiritus vitales, & à corde per rotum corpus per arterias diffundit, et perfectioris conditoris, unde adfecte instrumentali concitum ad vitales opera- tiones, nec se habet ut præcipua materia, & ex defecâ horum spirituum ceſtant animaſſice actions, quamvis fanguis jecoris val- tus animalium, qui sunt spiritus vitales à corde ad cerebrum tranſiſſi, ibique magis depatuit. Non refert, quia spiritus illi à cerebro folium accipiant mitigationem quandam caloris propter cer- teri frigiditatem, & unde non differunt à vitalibus substantiis, fed accidentaliter; cum igitur agant, & interficiant sensatio- nes, & mitigationem calorem mitigant, qui due dicunt, feliciter calorem, & mitigationem, leu frigus, & principaliter sit calor in agendo, quam frigus, certe potius agent ut instrumenta cordis, quam cerebri.

133 Accedit principaliter, quod illud membrum in animalibus debet esse præcipuum, cuius vicem genets in plantis est princi- palis,

palus, sed in plantis quod gerit vicem cordis, ipsique proportione correspondet, habet rationem sedis animae, scilicet quod est fons caloris, nec datur membrum, quod cerebro proportione respondet, ergo & & assumptum patet, quia sicut anima in communione committit sub se vegetativam, sensitivam, & rationalem, a quibus abstrahitur ratio animalis in communi; ita ab hac, vel illa sedis animae in particulari abstrahit debet ratio sedis animae in communione, ergo si ex parte plantarum ratio sedis abstrahitur ab illa, quae proportione correspondet cordi in animalibus, etiam in istis ratio sedis a corde abstrahit debet. Tum quia ex istis quod patet non datur tristis animae in vivente, sed unica tantum, ergo hoc respondebit debet in unicó membro, ita si secundum unum gradum residet in corde, etiam secundum alios, nam gradus ita reliter non distinguuntur; sed quod gradum vegetativum anima residet in corde, tanquam in propria sede, etiam secundum Medicos, nam ex parte provenient actiones vegetari animae medius calore, & spiritibus vitalibus, ergo secundum alios gradus quoque in eodem corde residet habebit. Tandem ilud est principis membrum in animali, ex cuius lesionē provenit animalis interitus, sed ex laetitia cordis latente notabiliter statim moritur animal; sed si cerebrum offendatur, licet perturbant actiones sensitivae, non tamen statim aduersus mundi, unde cerebrum est vaporibus, & excrementis obnoxium, cor autem quamlibet pravam dispositionem non compatiat, ergo &c. Huc speciat adnotatio Piccol. cit. 13. quod si variā monstra vita sunt disticta capite, & reliquias omnibus membris deformata, sed definita corde, vel infinita corde fucus formato nunquam visa sunt; & ex unitate vel pluralitate cordis dignoscitur animalis esse unum, vel plura, non ex cerebro, si enim cor unum, vel duo fuerit, animal quoque vel unum, vel duo judicari debet; unde duo corda necessariae explentur, quippe quod & fibemeti, & aliis omnibus agitationis fit origo, quod si illa est, igitur cor a nullo alio membro pendet, sed fibi sufficit ad vivendum, & operandum. Ad 5. non quidem lelo cerebro privatur animali motu, & tenuī, sed laetis ventriculo cerebri, nam testis Gal. 7. de decreto cap. 2. crano ablatu, membranis, ipsa etiam cerebri substantia amota, dummodo nullus nisi latitudine, minime tamen animal motu, flens priuari; sed quicquid fit de hoc, negamus confit. solum enim inferius, immobilitate alia membris dependere a cerebro, sed non ob id ostendit cerebrum esse independens ab aliis, sive in constitutio principis; at jam vidimus cerebrum in operari dependere a corde, a quo recipit spiritus. Dices, ergo etiam dici debet, cor a jecore dependere, quia ab ipso accipit sanguinem. Negamus consequtuē, quia ut diuimus fecerit sublimis solitudo materiam cordi, non activum virtutem, nam sanguis jecoris est forte species diffinita a spiritibus vitalibus; cor autem transmutat sanguinem in fuitas, & activitatem instrumentalem accipiunt a corde, unde iesum solum habebit rationem ministeri familiarii, sicut ad scindit eti nobilior est, que dominus adscindit materiam suppedit; at cerebrum non dat spiritibus virtutem aliā, sed solum tantum modificat. Ad 6. potius est pro nobis, nam si cerebrum per solum privatam operationem propria non autem cor, certe nobilis erit cor, quia non tam extraneis humeribus est obnoxius; negamus igitur solum esse privationem operationis primi sensori, sed tantum operationis sensuum. Ad ult. pater ex dictis, languorem a jecore ministrante esse solum materiam; at spiritus virales esse principia instrumenta animae ad operationes virales efficientia. Vide Piccol. cit. Zab. lib. de part. animae ab inicio maxime cap. 4. Dand. lib. 3. cap. 16. Contar. de An. quod est effus. anima.

QUESTIO X.

An omnis anima sit immortalis?

138 In hac questione primo refellenda est Platonicorum opinio alterium omnem animam esse immortalē, cuius patet Ferchii vigil. 6. lib. 1. cap. 2. dum omnem formam substantiam in fermentum Aris. probabiliter docet sufficiens post esse immortalē, logem autem de immortalitate, non proat dicit remingtoniam ad defitionem, sicut enim ioli Deo convenient, ex 1. ad Timot. 6. Qui huius mortalitatē, probatur dicitur postesse immortalē, nam cor a sua operatione proper solum minime quietit. Tandem vita animalis postquam ex fangine pendet, sed hic non a corde provenit, ergo non est membrum principis; minor patet, quia fangus ab hepate trahit originem, a qua etiam venit provenient.

139 Rep. ad 1. ex subtilitate situs non debere argui dignitatem praeter, non enim collocatur in sublī, ut in ceteris membris possit influere, nam aprior est locus medium, sicut civitas, quae ratione regit sibi, non debet esse in angulojunctum regni collocata, sed in medio, tanquam centro, quia facilius illam ex omnī parte conflui poterit; ad D. Ambros. responderet potest verbus D. Hier. ad Fabiolam: Pro anima principiū cerebro tribuit, Clorifus vero peccati, & cordi. Nemo enim dices, turism, quae in aliis exurgit, ut civitatem tractat, & nobiliter exiret, nec speculator exercitum discivit, cajus vero incertus, cedam sicut capitis ex ratio. Ad 2. quod attinet ad historiam canis, Piccol. cit. cap. 13. refert, quodam peritos anatomicos enixos fuisse idipsum in cane probare, & nihil illis ad votum accidisse; sed etiō historia ipsa, & ceterae omnes experientiae sint vera, salvanda tamen sunt per spiritus in venis, nervis existentes provenientes a cerebro, & corde primo productos; & hoc ipsum fatui debent adverteri, quando contra ipsos adducimus historias animalium, quae ab eo capite motu dicuntur, tunc enim cerebrum influire non potuit. Ad 3. quando negant sensus internos in capite residere, quod etsi factum sive loco ostenduntur, concedamus igitur internos sensus, & externos praecipuos extare in capite, negamus tamen maiorem,

nam illud est membrum praecipuum, sine cuius influxu nullum aliud potest agere, aliter oculus esset nobilior corde, nam oculo convenit videre, cordi vero solum sensus tactus; hec autem dependentia caterorum membrorum non est in ordine ad caput, nam sensus nisi in capite residentes nullum posse habere exercitum, nisi corde suppeditante spiritus, nam cor sive calore, & spiritibus a vario instrumentis proximis modificatis, varia explet officia; cerebrum igitur solum locus est, in quo praecipua animae residentia in corde officia plenaria sunt; neque ex hoc debeant arguer animam in cerebro residere, quia sol perfectiores operations exercit in hac inferiora, quam in Cœlo, in quo solum lumen productum, at hic multa substantialia generat, & tandem non idcirco residere dicitur in his inferioribus, non igitur residentia debetur in digniori operatione, sed ex independentia in operando.

140 Ad 4. concedimus nervos a cerebro ori, sed negamus spiritus originem dicere a cerebro, sed a corde, solum enim mitigantur a cerebro, & quantum principialis concurreat spiritus ad sensationes & motum, quam ipsi nervi, idcirco & actiones iste sunt dependentes a corde: hinc Gal. ipsi lib. 5. de Decreto cap. 3. hoc idem docet, dum at, quod solum cor exemptum ex vires omnibus, naturale solum functionem, & motum servat, quippe quod & fibemeti, & aliis omnibus agitationis fit origo, quod si illa est, igitur cor a nullo alio membro pendet, sed fibi sufficit ad vivendum, & operandum. Ad 5. non quidem lelo cerebro privatur animali motu, & tenuī, sed laetis ventriculo cerebri, nam testis Gal. 7. de decreto cap. 2. crano ablatu, membranis, ipsa etiam cerebri substantia amota, dummodo nullus nisi latitudine, minime tamen animal motu, flens priuari; sed quicquid fit de hoc, negamus confit. solum enim inferius, immobilitate alia membris dependere a cerebro, sed non ob id ostendit cerebrum esse independens ab aliis, sive in constitutio principis; at jam vidimus cerebrum in operari dependere a corde, a quo recipit spiritus. Dices, ergo etiam dici debet, cor a jecore dependere, quia ab ipso accipit sanguinem. Negamus consequtuē, quia ut diuimus fecerit sublimis solitudo materiam cordi, non activum virtutem, nam sanguis jecoris est forte species diffinita a spiritibus vitalibus; cor autem transmutat sanguinem in fuitas, & activitatem instrumentalem accipiunt a corde, unde iesum solum habebit rationem ministeri familiarii, sicut ad scindit eti nobilior est, que dominus adscindit materiam suppedit; at cerebrum non dat spiritibus virtutem aliā, sed solum tantum modificat. Ad 6. potius est pro nobis, nam si cerebrum per solum privatam operationem propria non autem cor, certe nobilis erit cor, quia non tam extraneis humeribus est obnoxius; negamus igitur solum esse privationem operationis primi sensori, sed tantum operationis sensuum. Ad ult. pater ex dictis, languorem a jecore ministrante esse solum materiam; at spiritus virales esse principia instrumenta animae ad operationes virales efficientia. Vide Piccol. cit. Zab. lib. de part. animae ab inicio maxime cap. 4. Dand. lib. 3. cap. 16. Contar. de An. quod est effus. anima.

QUESTIO X.

corruptibilis, ergo ipsa quoque erit corruptibilis, quia debent inter se proportionari, unde dici solet molles carne apti sunt ingenio, quia tricelat inter corpus & animam cadit similitudo. Tum 4. vel separata naturaliter existere, vel præter naturam, non primum, quia tunc mors homini effectu intenta a natura; neque secundum, quia semper effectu in flatu violento, quod beatitudini repugnat; Item vel melius, vel peius existere, non primum, quia mors effectu eligibili vita, neque secundum, proper rationem assignata, Tum 5. etiam actum corporis effundit utrumque quotidiatum ipsius animalis, ergo agnoscit Aris. Communior opinio ipsam secundum immortalē, & hanc immortalitatem docet esse naturaliter cognoscibilem, illamque agnoscit Aris. Ita Recentes ferunt omnes, & praesertim Ferchii cit.

141 Dicendum est tamen anima rationalis immortalitatem esse de fide, & pro flatu illo, quamvis efficacissimis rationibus prætextis. Tamen etiam vera, & rigorosa demonstratione ostendit: Aristoteles autem, licet haec veritatem agnoverit, illum tam non ita clare, & indubitate docuisse, sed cum aliqua formidine ad oppositum. Concluēt est Scoti quod omnes partes in 4. d. 43. quod. 2. art. 2. quem sequuntur Caj. in cap. 9. ad Rom. & in cap. 3. Eccles. Scalig. exercit. Arraga. lib. 10. febr. 1. immo & omnes esse Recettiores, quamvis enim illi primò ratiōne & beneficio creationis, & conservacionis comprehendit. Ad 2. resp. ex Scop. in 4. d. 43. quod. 2. art. 3. quod quando aliquid habet inclinationem ad actum prout, ut est materia reflexu forme, tunc si illo caret, est in flatu violento, si vero inclinatio illa est ad actum secundum, ut in proprio, anima enim inclinat ad corpus, qui communicat illi suum esse, si caret ha communicatione, non est simpliciter in flatu violento, ut supra dimid. & infra disputat. dicit. dicensus solum est in flatu violento, & sequit. Ad 3. dicimus proportionem considerare, quia corpus verē se habet a potentia, anima ut actus, & sic utre proportionem inter se, quamvis anima sit spiritualis, corpus autem materialis, ita quoque proportionantur, licet anima sit incorruptibilis, corpus vero corruptibile; proprietas autem corporis, qui communicat illi suum esse, si caret ha communicatione, non est simpliciter in flatu violento; ut supra dimid. & infra disputat. Ad 4. dicens proportionem considerare, quia corpus verē se habet a potentia, anima ut actus, & sic utre proportionem inter se, quamvis anima sit spiritualis, corpus autem materialis, ita quoque proportionantur, licet anima sit incorruptibilis, corpus vero corruptibile; proprietas autem corporis, qui communicat illi suum esse, si caret ha communicatione, non est simpliciter in flatu violento; ut supra dimid. & infra disputat. Tum quod ut Philosophi non errarent, nec Aris. ita obscurā haec veritatem insinuaret, sed D. Augustinus 13. de Trin. cap. 8. distinet, difficile valde esse anima immortalitatem probare, si haec veritas naturaliter per statu illo demonstrabilis.

142 Deinde quod Aris. agnoscit hanc veritatem, Prob. ex multis locis ipsius, ut est videre apud Expositores integrabiles de hac re componentes; & præcipue colligit ex 7. de An. 66. & lib. 2. tex. 19. 20. & 22. quibus in locis intellectum vocat permanentem, incorruptibilem, divinam, impavibilem, a corpore parabilem, & 2. lib. 16. & 17. aut non inconvenientem animam intellectum permanente poti mortem, & 2. de Gen. anima cap. 1. & ceteras animas educte de feminis potentia, rationalem vero extremitatem, ex quoque foliam divinam effice, que loca, quamvis ab adversariis de intellectu agente, qui secundum ipsos est Deus, interpretetur; attamen supposito, quod intellectus agens non fit aliquid extra animam ex dicendis suo loco, clare sequitur nonnulli aucti, & sed praefertur informatus corpus, fatuus est ejus appetitus, quamvis aliquam inclinationem adhuc retinet; non tamen est in flatu violento, quia ex sua natura est indifferens ad utrumque flatum, & in situ separacionis perficitus exerceat suas operationes. Ad 5. etiō anima si furnitur fundamentaliter, dicitur in statu anima, & sic est quodammodo, ut ratione de intellectu agente, qui secundum ipsos est Deus, interpretetur; attamen supposito, quod intellectus agens non fit aliquid extra animam ex dicendis suo loco, clare sequitur nonnulli aucti, & sed praefertur informatus corpus, fatuus est ejus appetitus, quamvis aliquam inclinationem adhuc retinet, nam in 12. Met. fit comparatio inter causas motivas, & formales, illas aut esse effectum, non itas, & statim subiungit, aliquam posse pertinere, scilicet animam rationalem, intellectus vero agens etiam etiō est Deus, non est causa formalis, nec unquam dubitari potest, an posse pertinere. In 2. de Gen. anima facit comparationem inter vegetativam, sensitivam, & rationalem, illas ex feminis habent doct. etiam verē quoniam tempore, quomodo, & unde eam recipiant homines licet valde dubium sit, proponit tamen explicare, quo in loco loquitur de anima rationali, quae est forma hominis, quam uniuersa materia, quod non convenit aliis formis, ita enim a materia dependere. Contra terminus creationis debet esse aliquod per se, & in se suis, sed anima non existit in se, & per se cum creator, sed in corpore, ergo & magis patet, quia terminus illius per se fit, non per accidentem, debet ergo esse illi, non in alio, quod enim est in alio, tempore fit ad productionem illius, minor prob. existit, non menatur instanti natura, sed temporis, at nullo instanti temporis anima in se, & solitaria existit, quicquid fit de instanti natura, ergo &c. Tum 2. anima intra terminaliter speculator, ergo etiam penderit in elle, quia operari sequitur, & familiia. Magis tamen ad immortalitatem pertinet, quia immortalitatem exprēs plus afferit, licet non demonstraverit, mortalitatem vero nunquam, sed solum ex quibusc præcipiatis, & propotionibus deducitur.

143 In opof. primo obit. ostendendo animam rationalem esse mortalē. Ex Gen. 37. Non interficiamus animam eius, Eccle. 2. significatur, mil amplius superflue homini poti mortem de laboribus suis; & c. 3. Unus est interior hominis, & jumentorum, & aqua utriversa condit; sicut moritur homo, sic & illa moriuntur, similiter spirant omnia, & nihil habet homo jumentum amplius; ergo sicut anima jumentorum sunt mortales, etiam anima hominis mortalē erit. Sap. 2. Ex nihilo facti sumus, & post hos erimus quasi non fuerimus. Similiter in 6. Syn. ad. 11. Sophronius at animam rationalem immortalē esse per gratiam, quod dicitur approbatu. Conc. ad. 1. Tum 2. Si anima remanset poti mortem, cum fit forma corporis, & consequenter inclinationem habeat ad corpus, & comitetur utrumque ad efficiendum, quod est fallum, quia secundum Aris. nec educitur ex illa, quia ex dictis disput. 2. Phys. educte de potentia

G 3 mate-